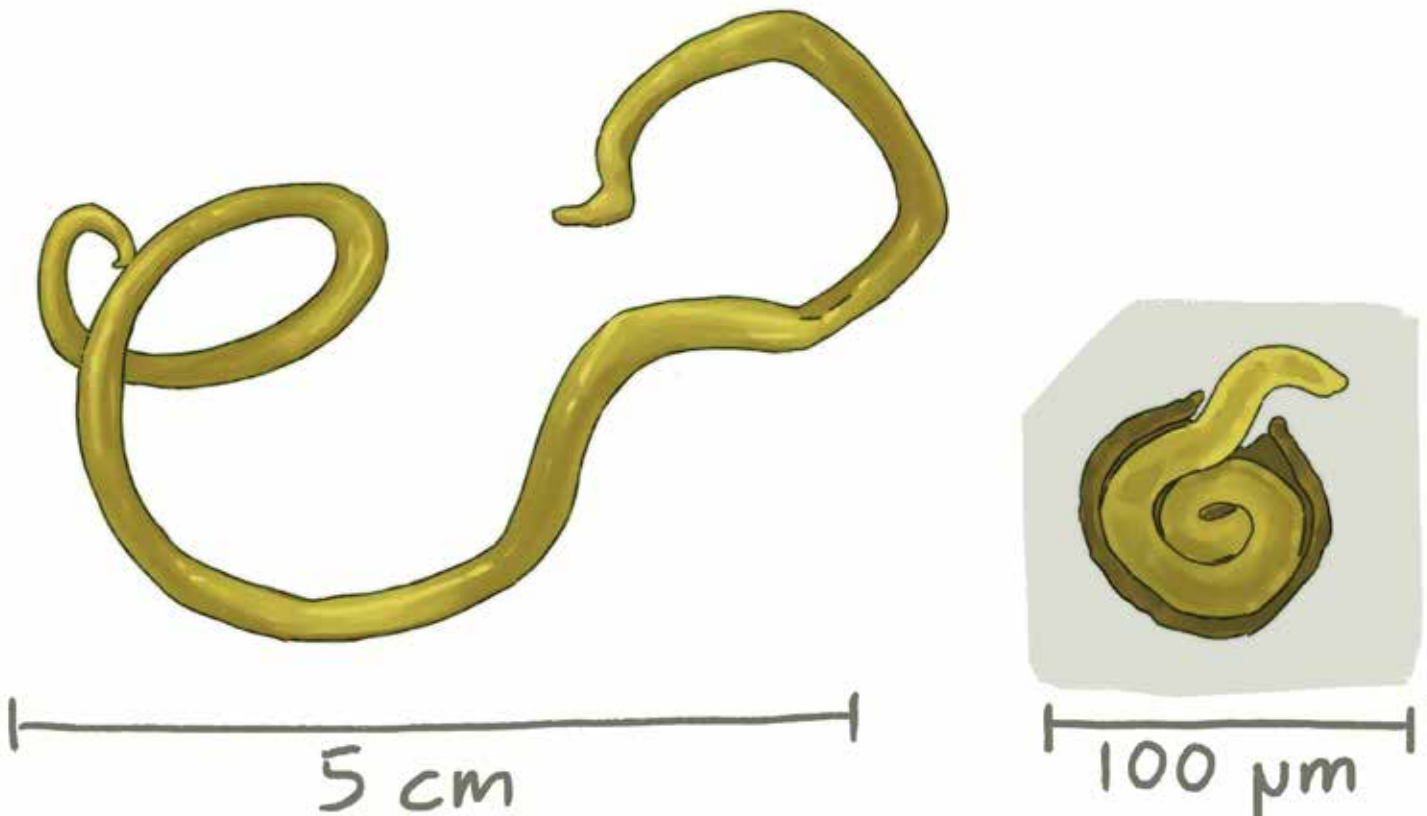

TARMPARASITER & AVMASKNING

TEXT: Åsa Eckerrot ILLUSTRATIONER: Lovisa Björnfot

TARMPARASITER & AVMASKNING

– förebygg parasitsmitta och valpdarré

Parasiterna spolmask, Giardia och koccidier orsakar ofta diarré hos hund, vilket överensstämmer med resultaten av de träckprover som analyseras på SVA. Samma parasiter förekommer också i hunduppfödningar och alla tre arterna kan hittas hos magsjuka valpar.

Ungefär 4–5 procent av träckproverna som skickas in till SVA för analys innehåller spolmask. Det finns däremot ingen statistik över hur vanlig parasiten är i kennlar eftersom det inte har studerats tidigare, men i en ny studie ska SVA och SLU undersöka detta.

– I höst vill vi gärna ha in träckprover från kennlar till spolmaskstudien. Om något år hoppas vi att vi har aktuella siffror på förekomsten av spolmask och beroende på resultatet kanske rekommendationerna för avmaskning då behöver uppdateras, säger Eva Osterman-Lind, parasitolog, laboratorieveterinär och sektionschef på SVA.

Spolmask vanlig hos valpar

Valpar kan smittas av spolmask både när de diar och när de exempelvis vistas i rastgården. Men de kan också smittas redan som foster eftersom en smittad tik fungerar som en reservoar för spolmask och har upplagrade larvstadier av spolmask i sina vävnader. Hos en dräktig tik aktiveras larverna kring dygn 40 och tar sig då in i livmodern där de infekterar fostren. Valparna kan alltså vara smittade med spolmask redan när de föds.

Spolmaskens ägg skyddas av ett tjockt skal som gör dem motståndskraftiga och de tål de flesta desinfektionsmedel. Vanligtvis räcker det inte att avmaska hundarna och

sprita ytorna i kenneln för att bli av med spolmasksmitta. Ofta krävs det också mekanisk rengöring, till exempel att skrubba alla ytor med rengöringsmedel. Man kan också behöva byta det översta lagret i rastgårdarna. Trots alla insatser är det svårt att helt få bort spolmask, men det viktigaste är att hålla smittrycket på en låg nivå, säger Eva Osterman-Lind.

– I kennelmiljö är det viktigt att börja avmaska tik och valpar mot spolmask när valparna är 2–3 veckor gamla. Beroende på substans avmaskas valparna sedan varannan (pyrantel) eller var fjärde (fenbendazol, flubendazol, febantel) vecka fram till leverans.

Spolmask. Spolmaskens ägg skyddas av ett tjockt skal som gör dem motståndskraftiga och de tål de flesta desinfektionsmedel.

För att undvika överföring av spolmask från tiken via livmodern eller mjölken kan en smittad, dräktig tik avmaskas med fenbendazol dagligen från dygn 40 i dräktigheten och fram till och med 14 dagar efter valpning. En sådan intensiv avmaskning kan vara aktuell för tikar som tidigare har haft valpkullar med mycket spolmask. Genom den proceduren går det att förhindra att det byggs upp ett högt smittryck i kenneln och det är ett effektivt sätt att undvika att valparna blir svårt sjuka av spolmask.

– Att avmaska tiken i samband med parning kan jag däremot inte se vitsen med eftersom preparatet inte når eventuella larvstadier som finns i tikens vävnader. Det är däremot viktigt att den första avmaskningen av den dräktiga tiken inte påbörjas innan dygn 40 eftersom det då finns risk för missbildningar under den period när valparnas organ bildas, säger Eva Osterman-Lind.

Giardia och koccidier – två opportunister

Förutom spolmask är det viktigt att även analysera prov för parasiterna Giardia och koccidier vid diarré hos valpar. De påträffas ofta i träckprover från magsjuka valpar som nyligen har flyttat från uppfödaren till sina nya hem. Både Giardia och koccidier är så kallade opportunister: de uppföras ofta i samband med stress. Det är inte ovanligt att valpen är bra i magen så länge den bor hos uppfödaren, men får diarré när den skiljs från tiken och syskonen, flyttar till ett nytt hem och kanske börjar äta ett nytt foder.

Studier har visat att cirka 25–30 procent av friska valpar och omkring tre procent av friska, vuxna hundar utsöndrar cystor av Giardia i avföringen. De bär alltså på parasiten, men har inga symtom. En symtomfri, frisk hund ska normalt inte provtas eller behandlas, men är den magsjuk och om det finns misstankar om Giardia ska ett träckprov analyseras så att rätt behandling kan sättas in. Vid påvisad Giardia-infektion behandlas hunden med ett preparat som innehåller fenbendazol. För att bli av med

parasiten krävs också en noggrann sanering av hemmiljön, schamponering av hunden och andra åtgärder (se ”sva.se/parasiter hos hund” för mer information).

Koccidier sprids med så kallade oocystor som utsöndras med avföringen. De kan överleva länge i miljön, framför allt om det är svalt och fuktigt. Kliniska symtom ses nästan bara hos valpar: vattning (ibland blodig) diarré, kräkningar, bukmärtor och nedsatt matlust. Infektionen läker ofta ut av sig själv, men det är viktigt att motverka uttorkning och näringsbrist.

Valpar med diarré kan behöva ett stöd-foder, till exempel ett juniorfoder som ges vid tarmstörningar. Det täcker valpens näringsbehov bättre än det klassiska magsjukereceptet: kokt ris med fisk eller köttfärs. Det berättar leg. veterinär, VMD Linda Toresson som är specialist i hundens och kattens sjukdomar, samt specialist i internmedicin.

– Om valpen inte vill äta kan man prova vätskeersättning, till exempel Oralade Plus, som också innehåller de aminosyror som behövs för att tarmcellerna ska fungera normalt och inte börja läcka. Vanlig klassisk vätskeersättning innehåller inte aminosyror. Blir valpen nedstämd och medtagen och har undertemp eller feber behöver den åka till veterinären.

Probiotika stärker de goda tarmbakterierna

Ett ytterligare sätt att minska risken för diarréer kan vara att ge valpen probiotika i förebyggande syfte, för att stärka de goda bakterierna i tarmen. En strategi kan till exempel vara att börja med probiotika hos uppfödaren redan innan valpen flyttar, och sedan fortsätta ge den det ett tag tills den har vant sig vid sitt nya hem.

Linda Toresson påpekar att unga friska valpar har en tarmflora som skiljer sig mycket från den vuxna hundens. Framför allt har de lägre halter av bakterier som kan ha en skyddande, antiinflammatorisk effekt i tarmen, som Fecalibacterium, Turicibacter och Blautia. Men de har också högre halter av bakterier som kan ha en mindre positiv effekt i tarmen, som E. coli och streptokocker. Detta gör dem troligen ännu känsligare för tarmstörningar än en vuxen hund.

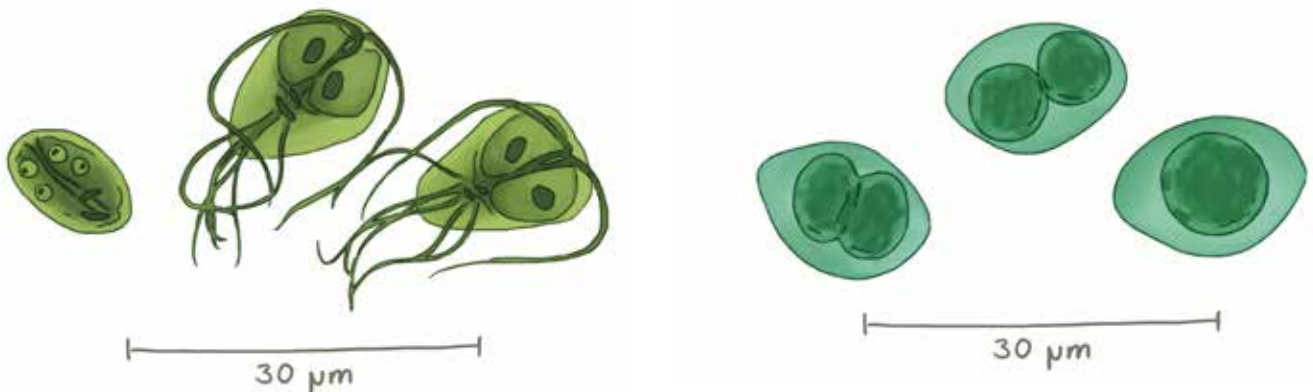
– Man kan prova att sätta in probiotika vid valpdarré. Då väljs ett preparat som är välstuderat och där forskning har visat att det har önskvärd effekt. Det är också viktigt att den är EU-godkänd eftersom det garanterar att preparatet innehåller en viss minimimängd goda bakterier och inte fel sorts bakterier.

För följande probiotika finns det i dagsläget forskningsstudier som visar att de kan förkorta sjukdomstiden hos hund med akuta magproblem: Canius Plus, Zoolac (båda vid akut diarré) samt probiotikan Sivmomixx eller Vivomixx vid parvovirusinfektion. Sivmomixx och Vivomixx är probiotika till människa, men det har gjorts många studier på hund med dem. Det har också visats att Fortiflora kan ha en positiv effekt på immunförsvaret hos valpar, även om valparna i studien inte hade diarré.

– Generellt sett är det inte farligt att ge probiotika till valpar, så länge det är ett godkänt preparat, säger Linda Toresson.

Pro-Kolin Advance är ett annat receptfritt tillskott som kan hjälpa vid magsjuka. Troligen är det framför allt lerarten kaolin och fibertillskottet pektin som bidrar till att förkorta sjukdomstiden. Preparat som innehåller kaolin bör dock inte ges mer än 14 dagar i sträck eftersom det annars finns en risk att näringsupptaget blockeras av leran, avslutar Linda Toresson.

Spolmaskstudie. Hösten 2022 genomför SLU och SVA en studie av spolmask hos valpar och tikar i kennlar. Träckprover ska tas vid tre tillfällen, fram till leverans av valpen. För uppfödare som väntar valpar från augusti och framåt och deltar i studien är analyserna kostnadsfria. Ta kontakt med veterinärstudent Karin Lindberg för mer information: knli005@slu.se

Förutom spolmask är det viktigt att även analysera prov för parasiterna Giardia (t v) och koccidier (t h) vid diarré hos valpar.

Vi frågade några uppfödare:

Foto privat.

Lilian Larsson, kennel Lillimars

Labrador retriever och podengo portugues, lisolpequeno

Uppfödare sedan 1988

”Jag avmaskar valparna rutinmässigt mot framför allt spolmask. Ofta med till exempel Banminth eller Welpan. Jag har inte sett mask på mina valpar eller tikar, men avmaskar tre gånger innan leverans, från 2–3 veckors ålder. Mina valpköpare har frågat om de ska fortsätta avmaska när valpen har flyttat. Det finns olika information om det hos Agria, Evidensia och på andra sidor på nätet, men min åsikt är att inte avmaska i ’onödan’, utan ha koll och avmaska om det finns misstanke om mask. Eftersom vi har sommarstuga i Finland avmaskar jag också alla mina hundar mot dvärgbandmask. Samma sak gäller om vi ska till Norge.”

Ankie och Johan Fogelberg, kennel Mighty Ducks

Golden retriever

Uppfödare sedan 1999

”Vi har haft spolmask på hundarna en gång och då använde vi Banminth, men med klen resultat. Vi avmaskade varannan vecka från vecka 2 till leverans. Annars använder vi Milbemax på alla hundarna inför parning och sedan Welpan när valparna är två veckor. Vi rekommenderar valpköparna att göra träckprov vid symptom och innan avmaskning.”

”Valpar kan smittas av spolmask både när de diar och när de exempelvis vistas i rastgården. Men de kan också smittas redan som foster eftersom en smittad tik fungerar som en reservoar för spolmask och har upplagrade larvstadier av spolmask i sina vävnader.”

Foto privat.

Ingrid Andrén, kennel Actualis

Flat coated retriever, labrador retriever och cairnterrier

Uppfödare sedan 2009

”Vi har haft spolmask i ett par kullar och på ett par unghundar. På valparna upptäcktes det vid den vanliga avmaskningen. Den ena unghunden åt allt hon kom över så det var kanske inte så konstigt. Den andra hade upprepade diarréer så vi fick rådet att avmaska och han blev bättre direkt. Vi lämnade även träckprov och avmaskade hela flocken två gånger, med två veckors mellanrum. Vi städade golv och tvättade bäddar, fällar och mattor och var noga med att plocka upp efter hundarna.

Vi avmaskar oftast våra hundar när vi åker utomlands i samband med utställningar eller semester och brukar använda olika preparat. Tikar som ska paras avmaskar jag inför parningen, någon vecka innan valpningen och i samband med avmaskningen av valparna. Jag rekommenderar även valpköparna att avmaska sina nya familjemedlemmar när de har bott hos dem en tid.”

REFERENSER

¹ Blake AB, Cigarroa A, Klein HL, et al. Developmental stages in microbiota, bile acids, and clostridial species in healthy puppies. *J Vet Intern Med.* 2020;34(6):2345-2356. doi:10.1111/jvim.15928.

² Gómez-Gallego C, Junnila J, Männikkö S, et al. A canine-specific probiotic product in treating acute or intermittent diarrhea in dogs: A double-blind placebo-controlled efficacy study. *Vet Microbiol.* 2016;197:122-128. doi:10.1016/j.vetmic.2016.11.015

³ Herstad HK, Nesheim BB, L'Abée-Lund T, Larsen S, Skancke E. Effects of a probiotic intervention in acute canine gastroenteritis—a controlled clinical trial. *J Small Anim Pract.* 2010;51(1):34-38. doi:10.1111/j.1748-5827.2009.00853.x

⁴ Arslan H, Aksu D, Terzi G, Nisbet C. Therapeutic effects of probiotic bacteria in parvoviral enteritis in dogs. *Reveu Med Vet.* 2012(163):55-59.

⁵ Benyacoub J, Czarnecki-Maulden GL, Cavadini C, Sauthier T, Anderson RE, Schiffrin EJ, von der WT. Supplementation of food with *Enterococcus faecium* (SF68) stimulates immune functions in young dogs. *J Nutrition.* 2003;133:1158.

⁶ Nixon SL, Rose L, Muller AT. Efficacy of an orally administered anti-diarrheal probiotic paste (Pro-Kolin Advanced) in dogs with acute diarrhea: A randomized, placebo-controlled, double-blinded clinical study. *J Vet Intern Med.* 2019;33(3):1286-1294. doi:10.1111/jvim.15481

OBSERVERA De hundar och personer som förekommer på bild i denna tidning är, om inget annat anges, endast avsedda att illustrera en ras eller en händelse (veterinärbesök, jakt, utställning etc) och har i övrigt inget samband med artiklarnas innehåll.

Hamiltonstövvalpar. Foto Gunnar Peterson.